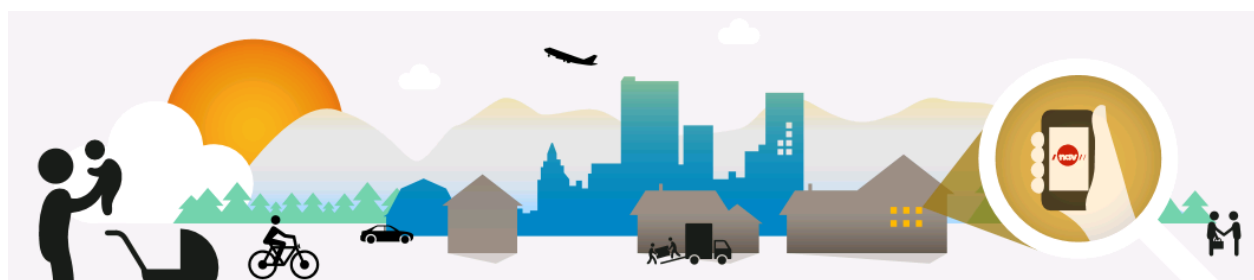

NAV Nordland

Prognose for utviklingen på arbeidsmarkedet

i Nordland 2017

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag	2
2. Vurdering av arbeidsmarkedsprognosen for 2016	2
3. Etterspørselen etter arbeidskraft.....	3
3.1 Innledning.....	3
3.2 Historikk	4
3.3 Tilgang på ledige stillinger.....	5
3.4 Kvantitative anslag på sysselsettingsutvikling etter næring.....	5
3.5 Sysselsettingsutvikling etter næring	6
4. Tilbud av arbeidskraft.....	10
4.1 Prognose på utviklingen i arbeidsstyrken.....	10
4.2 Rekruttering av arbeidskraft fra utlandet.....	13
5. Tilpasningen på arbeidsmarkedet.....	14
6. Prognose over registrert ledighet	15
6.1 Tilbakeblikk på 2016 – noen argumenter for 2017	15

1. Sammendrag

Arbeidsmarkedet i Nordland har utviklet seg bedre enn vi la til grunn for ett år siden. Med unntak av januar og mars der ledigheten lå henholdsvis 11 og 25 personer over estimert antall, har arbeidsledigheten vært lavere enn vår prognose for 2016. Samlet ventes antallet helt ledige registrert hos NAV Nordland for hele 2016 å bli på 3 176 personer i gjennomsnitt per måned. Dette tilsvarer 2,5 prosent ledighet i årsgjennomsnitt.

Nordland er et fylke med mange arbeidsplasser i eksportrettede næringer. Det siste året (oktober 2015 til oktober 2016, kilde SSB) har Nordland hatt eksportvekst på 9 prosent, som er fjerde størst blant landets fylker. Landet som helhet har hatt nedgang på 4 prosent i fastlandseksport. Euroområdet er blant våre viktigste handelspartnere og her har den økonomiske nedgangen snudd og utviklet seg positivt i 2016. Den norske krona er svakere enn på lang tid og rentenivået er historisk lavt. Det har betydd økt utenlandsk etterspørsel etter eksportvarer fra Nordland og økt interesse for investeringer i fylket.

Nord-Norge og Nordland har ytterligere forsterket det positive inntrykket av en landsdel med muligheter og potensiale for framtidig vekst gjennom 2016, og den positive oppmerksomheten kan på sikt materialisere seg i økt aktivitet.

På bakgrunn av forventet utvikling i næringslivet i Nordland antar vi at ledigheten vil holde seg tilnærmet stabil, men mulig liten nedgang i 2017. Vi anslår at antallet helt ledige i Nordland vil bli på 3 020 i gjennomsnitt for 2017. Ledigheten vil dermed utgjøre 2,4 prosent av arbeidsstyrken. Dette tilsvarer en nedgang på 155 personer fra 2016, eller en nedgang i ledigheten på rundt 5 prosent.

2. Vurdering av arbeidsmarkedsprognosen for 2016

For 2016 anslo NAV Nordland at den registrerte månedlige ledigheten ville holde seg stabil med en ledighetsprosent på 2,7 og ca 3 310 personer pr. mnd. Våre anslag har imidlertid vist seg å være for pessimistiske. Ledigheten har ligget noe under dette estimatet. Hittil i år, per november 2016, har ledigheten i Nordland ligget på 3 187 eller 2,5 prosent i snitt pr måned. Dette er en nedgang på rundt 5 prosent i forhold til 2015.

I løpet av 2015 så man tydelige tegn til avtagende vekst i norsk økonomi, og oljeprisen ble liggende på et lavt nivå. NAVs egne ledighetstall og SSBs arbeidskraftundersøkelse viste økende antall arbeidsledige, og det var stor grunn til å tro at trenden ville fortsette også i 2016, noe som har vist seg å stemme, men det har vært store regionale forskjeller. Vi antok at det ville være vanskelig for Nordland å gå helt klar av virkningene av nedgangen på Sør- og Vestlandet, og mente vi ga optimistiske anslag da vi antydte stabilitet i ledigheten. Imidlertid har ikke oppbremsinga i økonomien med påfølgende økende ledighet rammet Nordland. Her har effekten av svak kronekurs og lav rente dominert slik at ledigheten har falt hver måned så langt i 2016 sammenlignet med 2015. I september bikket ledigheten under 3000, og har i oktober og november ligget på 2,3 %, noe som er godt under landsgjennomsnittet.

Næringslivet i Nordland har i liten grad vært eksponert mot olje- og gassnæringa. De investeringene som så langt er gjort var kommet for langt til at de kunne stoppes. Den direkte effekten av svak oljeøkonomi har derfor ikke rammet Nordland slik som for eksempel Rogaland og andre fylker knyttet sterkt til oljenæringa gjennom utstrakt leverandørindustri. Som et utpreget råvareeksporterende fylke har Nordland profitert sterkt på ei svak krone mot dollar og euro og lave kraftpriser og dermed opplevd solid vekst i økonomien også i 2016 på tross av fortsatt fallende investeringer innen offshore olje- og gassproduksjon. Eksportnæringar som kraftkrevende prosessindustri og sjømatnæringa samt sterk vekst innen reiselivsbasert næring har gjort Nordland til et vinnerfylke i 2016.

3. Etterspørselen etter arbeidskraft

3.1 Innledning

Etterspørselen etter arbeidskraft har i 2016 økt sammenlignet med 2015. Tilgangen på ledige stillinger har hittil i år vært på 1 058 ledige stillinger i gjennomsnitt per måned (per november 2016) og vil kunne havne på ca. 12 100 for hele 2016 dersom tendensen holder seg. Dette er en økning på 10 % fra året før.

Fra bedriftsundersøkelsen i 2016 vet vi at det er visse problemer med å rekruttere personell i en del yrker hvor det kreves fagbrev og annen spesialkompetanse. Eksempel på slike yrker er helsearbeidere, elektrikere, rørleggere og tømrere. Behovet for kvalifisert arbeidskraft er tilnærmet konstant innen mange yrker, og det er ei utfordring både å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft. Bedriftsundersøkelsen viste at det var en mangel på minst 2 850 medarbeidere per mars 2016. Etterspørselen etter arbeidskraft innen helsesektoren er stor i Nordland, og vil øke i årene som kommer etter hvert befolkningssammensetningen endrer seg. De demografiske utfordringene er de samme over hele landet, og konkurransen om helsearbeidskraft vil bli sterkere. Allerede nå er det kommuner i Nordland som har betydelige problemer med å skaffe tilstrekkelig antall sykepleiere.

Når det gjelder tilgang på fagarbeidere og ingeniører til næringslivet i Nordland har vi i 2016 sett at kompetansearbeidskraft som har blitt ledige som en følge av nedgangen i oljeaktiviteten på Sør-Vestlandet i liten grad har søkt seg nordover til Nord-Norge og Nordland.

Nordland har en stor andel sysselsatte i offentlig sektor som har en viktig stabiliserende rolle i forhold til sysselsettingen, og har virket som en buffer mot konjunkturedgang. En relativt stor offentlig sektor bidrar til at landsdelens private næringsliv har en større del av sine leveranser til offentlig sektor enn ellers i Norge. Med fortsatt vekst hos Norges viktigste handelspartnere, en fortsatt lav kronekurs og lav rente, er det positive utsikter for etterspørselen etter arbeidskraft i Nordland. Flere faktorer er imidlertid med på å skape en viss usikkerhet, f.eks. flyktingestrømmen til Europa, uoversiktlig internasjonal

politikk, forholdet til Russland og utviklingen i Kinas økonomi. Lavere vekst i Kina vil slå ut på råvareprisene globalt. Hvis Kinas innenlandske etterspørsel etter metaller og mineraler avtar og kineserne i større grad satser på egen produksjon og eksport, vil dette innvirke på prisene på for eksempel aluminium, som i sin tur får direkte følger for lønnsomheten i prosessindustrien i Nordland.

Nordland er et fylke med forholdsvis mange arbeidsplasser i eksportrettede næringer. Næringslivet i fylket er derfor sårbart for svingninger i det internasjonale markedet. Imidlertid tyder mye på fortsatt vekst i Nordland for eksportbedriftene og økte investeringer i industrien. Økt boligbygging og høye offentlige investeringer tror vi vil holde sysselsettinga oppe og arbeidsledigheten lav og stabil. Nord-Norge generelt og Nordland spesielt har det siste året dessuten fått økt positiv oppmerksomhet på grunn av økonomisk suksess, noe som i sin tur kan bidra til bedre kapitaltilgang for næringslivet og økte muligheter for investeringer.

3.2 Historikk

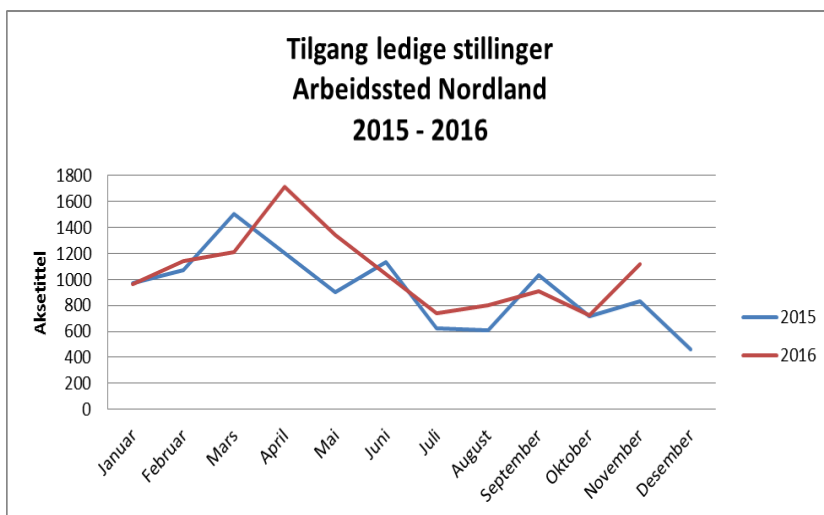
I denne prognosen bruker vi registerbaserte sysselsettingstall fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Fra og med 2015 har SSB basert denne statistikken på et nytt datagrunnlag for lønnstakere. Kvaliteten på sysselsettingsstatistikken er av SSBs vurdering blitt bedre, men det gjør at vi ikke kan sammenlikne sysselsettingsstatistikk for 2015 med tidligere år.

Sysselsatte etter arbeidssted Nordland	2014		2015		Differanse %
	Antall	%	Antall	%	
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	5 993	5,11 %	5 425	4,76 %	-0,35 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	519	0,44 %	576	0,51 %	0,06 %
10-33 Industri	9 557	8,15 %	8 732	7,66 %	-0,49 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	2 038	1,74 %	1 932	1,70 %	-0,04 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	10 622	9,06 %	10 352	9,09 %	0,02 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	14 289	12,19 %	13 526	11,87 %	-0,32 %
49-53 Transport og lagring	8 069	6,88 %	7 735	6,79 %	-0,10 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	3 668	3,13 %	3 522	3,09 %	-0,04 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	1 739	1,48 %	1 523	1,34 %	-0,15 %
64-66 Finansiering og forsikring	1 096	0,94 %	1 060	0,93 %	0,00 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	4 348	3,71 %	4 305	3,78 %	0,07 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	3 778	3,22 %	3 607	3,17 %	-0,06 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	9 695	8,27 %	9 604	8,43 %	0,16 %
85 Undervisning	10 526	8,98 %	10 204	8,96 %	-0,02 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	27 207	23,21 %	27 553	24,18 %	0,97 %
90-99 Personlig tjenesteyting	3 571	3,05 %	3 546	3,11 %	0,07 %
00 Uoppgitt	502	0,43 %	738	0,65 %	0,22 %
	117 217	100 %	113 940	100 %	

På grunn av endringen i statistikken har vi satt opp tabell som viser hvordan andelen sysselsatte fordelte seg på de ulike næringene i Nordland for 2014 og 2015. Det er størst økning i andel sysselsatte innenfor helse- og sosialtjenester. Størst nedgang i andel sysselsatte er i industrien. Vi ser også en viss nedgang er det også i jordbruk, skogbruk og fiske og varehandel, reparasjon av motorvogner.

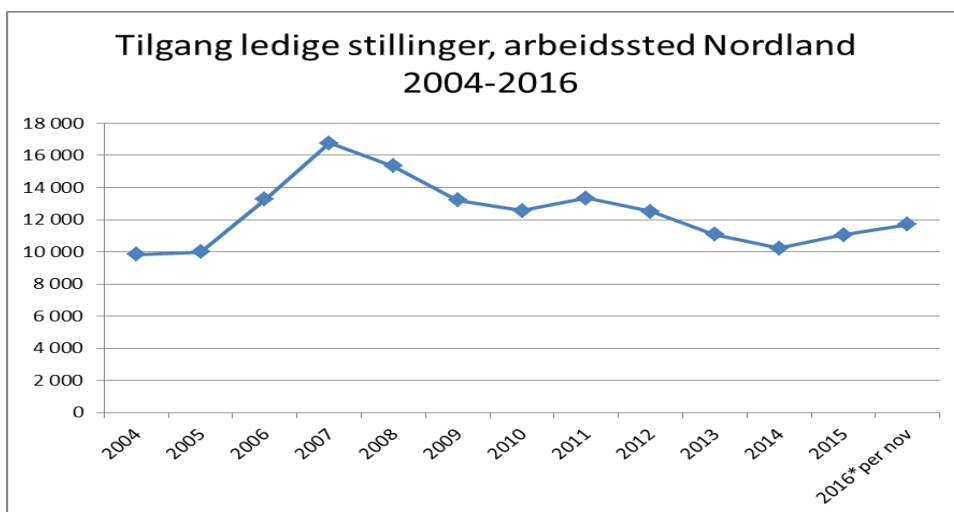
3.3 Tilgang på ledige stillinger

Tilgangen på ledige stillinger har jamt over vært noe høyere i 2016 enn året før med et gjennomsnitt på 1058 pr. mnd. pr. november, fig. 3.2. Alt tyder derfor på at antallet stillinger på nav.no blir høyere enn i 2015. NAV's totale tilgang har stort sett hatt en dalende kurve siden 2007 med et lite unntak i 2011 og nå i 2016, fig. 3.3. Disse tallene gjenspeiler imidlertid ikke det reelle stillingsmarkedet totalt sett da andre nettbaserte kanaler som for eksempel finn.no og bedriftenes hjemmesider tar en stadig større andel av dette markedet.

Inntil nav.no blir revitalisert, er det liten grunn til å tro at vi vil få en betydelig større andel neste år. Vi antar derfor at tilgangen på nye stillinger vil holde seg relativt konstant. Vår satsing på markedsarbeid og tettere kontakt med næringslivet kan imidlertid vise seg å gi utslag på stillingstilgangen neste år, og er muligens det som kan ha vist seg med en liten oppgang allerede i 2016.

Figur 3.2 Tilgang ledige stillinger hittil i år sammenlignet med i fjor, Nordland
(tall fra NAV)

Figur 3.3 Tilgang ledige stillinger 2004-2016, Nordland
(tall fra NAV)

3.4 Kvantitative anslag på sysselsettingsutvikling etter næring

Sysselsettingsutvikling etter næring og arbeidssted 4. kvartal 2015 fra SSB satt opp mot vår prognose for 2017. I 3.5 gjøres en helhetlig vurdering av sysselsettingsutviklingen.

Tabell 3.4 Kvantitative anslag på sysselsettingsutvikling etter næring med arbeidssted Nordland

Sysselsatte etter arbeidssted Nordland	4. kvartal 2015	Prognose 2017
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	5 425	5 200
05-09 Bergverksdrift og utvinning	576	650
10-33 Industri	8 732	8 650
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 932	1 900
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	10 352	10 500
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	13 526	13 450
49-53 Transport og lagring	7 735	7 700
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	3 522	3 700
58-63 Informasjon og kommunikasjon	1 523	1 450
64-66 Finansiering og forsikring	1 060	1 000
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	4 305	4 300
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	3 607	3 600
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	9 604	10 000
85 Undervisning	10 204	10 200
86-88 Helse- og sosialtjenester	27 553	27 800
90-99 Personlig tjenesteyting	3 546	3 550
00 Uoppgitt	738	700
	113 940	114 350

På bakgrunn av NAVs bedriftsundersøkelse for 2016, sysselsettingsutvikling siste fem år og signaler fra markedet, estimerer NAV Nordland at sysselsettingen i fylket i 2017 vil være svakt økende med ca. 410 flere sysselsatte, som tilsvarer 0,4 % økning.

3.5 Sysselsettingsutvikling etter næring

Jordbruk, skogbruk, fiske

Utviklingstrekkene for landbruksnæringa i Nordland er i stor grad i samsvar med resten av landet. Utviklinga går mot færre, men større enheter. Til tross for nedgang i antall aktive landbruksforetak og i sysselsetting, holdes produksjonsvolum oppe. Landbruket produserer 7 % av all landbasert mat i Norge. Sysselsettinga utgjør ca. 5000 årsverk. Nordland er landets tredje største fylke i antall dyr. Det er svært vanskelig å rekruttere avløsere til landbruket. Stadig flere gårdsbruk satser på gårdsutvikling i form av ulike typer turistsatsing og/eller lokalbasert matproduksjon/nisjeprodukter. Med stadig vekst i turistnæringa, er dette et vekstpotensiale også for landbruksnæringa

Både antall fiskere og antall fartøy er gått ned, men produktiviteten øker. Eksportverdien av fisk fra Nordland har økt de siste årene, og 2016 ser ut til å bli et rekordår med laks som hovedmotor, men også rekorder innafor hvitfiskmarkedet. Ilandført volum er mindre enn foregående år, men verdien er økt på grunn av høyere priser. På landsbasis er det per oktober 2016 eksportert sjømat for 74,3 milliarder kroner hittil i år. Dette er en volumnedgang på 9 %, mens verdiøkningen har vært på 24 % fra foregående år i samme periode. Eksportverdien av laks utgjør 44 milliarder, ei økning på 30 % fra 2015. Nordland har ca 20 % av Norges totale lakseproduksjon, noe som betyr ei formidabel økning av verdiskapinga i Nordland på dette området. 12 % av laksen i verden kommer fra Nordland, og norsk sjømat finner erobrer stadig nye markeder. Volumet har gått ned i etablerte europeiske markeder, men har til gjengjeld funnet nye i betalingssterke segmenter i Asia, Amerika og Afrika. Det er ingenting som tyder på at

den internasjonale etterspørselen etter norsk sjømat vil avta. Bare 2 % av maten verden spiser, kommer fra havet, men det er lite sannsynlig at produksjonskapasiteten vil øke det kommende året. Volumet må holdes nede for å bekjempe lakselus. Dette problemet viser tegn til økning i Nordland.

Det vil alltid være usikkerhetsfaktorer knyttet til produksjon og salg av fisk. Regjeringa har i 2016 nedsatt en Pliktkommisjon som har avgitt innstilling om at leveringsplikt, bearbeidingsplikt og aktivitetsplikt skal avvikles i fiskerinæringa. Dette vil ha stor betydning for fiskerisamfunn langs Nordlandskysten som er bygd opp rundt denne samfunnskontrakten. Fylkesrådet i Nordland har i sin høringsuttalelse pr. november 2016 protestert mot ekspertutvalgets innstilling og mener det vil true livskraftige kystsamfunn. Dersom Regjeringa velger å avvikle disse pliktene og i tillegg innføre auksjon av kvoter, vil det kunne få konsekvenser for sysselsettinga innen fiskeri og fiskeindustri i Nordland. For laks vil sykdoms- og luseproblematikk og situasjonen på verdensmarkedet og valutakurser være faktorer som kan ha stor betydning, men utsiktene for 2017 er gode. Behovet for arbeidskraft både til sesongrelatert aktivitet innen hvitfiskproduksjon og til produksjon av laks dekkes erfaringsvis i stor grad opp ved rekruttering fra utlandet via bemanningsbyrå.

Bergverksdrift og utvinning

Nordland er et av landets viktigste bergverksfylker og er en stor produsent av malmer og industrimineraler. Flere av bedriftene er av både nasjonal og europeisk betydning. Etter nedleggelsen av Syd-Varanger Gruver i november 2015 har all utvinning av jernmalm i Norge foregått i Nordland ved Rana Gruber. I tillegg produseres ca 35 % av alle mineraler i Nordland. Denne næringa sysselsetter rundt 600 personer og har liten betydning for sysselsettingsutviklingen i fylket på kort sikt selv om det er et stort potensiale for utvinning av mineraler i Nordland. Bedriftsundersøkelsen 2016 viser at det er optimisme i denne næringen. Det foregår klebersteinsutredning i indre Salten, noe som på sikt kan bidra til 50-60 arbeidsplasser. Noe økt omsetning innenfor bergverksdrift kan føre til svakt økende sysselsetting.

Industri

Industrien i Nordland er i stor grad bygget opp på foredling av naturressurser som kraft, mineraler og fisk. I tillegg har den internasjonalt orienterte prosessindustrien avledet oppbygging av en konkurransedyktig leverandørindustri som er vant til krevende kunder. Over 75 prosent av eksporten av tradisjonelle varer fra Nord-Norge kommer fra Nordland. Om lag 8700 personer er sysselsatt innenfor industrien i Nordland, og denne næringen må derfor ses på som en betydelig motor i arbeidsmarkedet. Det er særlig energi og fisk som har dannet grunnlaget for den industrielle utviklingen i fylket. Nordland har en av Europas største laksenæringar. Det forventes fortsatt høy produksjon neste år men med noe usikkerhet knyttet til bl.a lakselusproblematikk og situasjonen på det internasjonale markedet.

For prosessindustrien spesielt er det all grunn til optimisme fremover, ifølge Konjunkturbarometer Nord-Norge høsten 2016. Nordland er landets fjerde største eksportfylke innen slike produkter, og med svak krone og lave kraftpriser er konkurranseevnen bedret innen prosessindustrien. Som følge av nedgangen i olje- og gassnæringar er også tilgangen på relevant arbeidskraft styrket. Konjunkturbarometeret spår fortsatt vekst i årene som kommer. Alt tyder på at etterspørselen etter metaller og mineraler vil øke, men prognosen er helt avhengig av at etterspørselsveksten fra Kina ikke bremser for kraftig opp. Samtidig antar man at den norske krona vil styrke seg noe slik at konkurransefordelen vi har nytt godt av de siste par årene vil svekkes noe. Det forventes derfor litt lavere vekst i denne næringa i 2017.

Mo Industripark er det ledende industrielle miljøet i Nord-Norge og også et av landets største industriklynger. Industriparken har store ambisjoner på området gjenvinning og klima. For ytterligere bygging av spisskompetanse ble SINTEF Helgeland etablert i 2016

med to fokusområder; sirkulær økonomi og fremtidens produksjon. For industrien på Helgeland er nærhet til FoU-miljø avgjørende for å kunne realisere utviklings- og vekstpotensialet i regionen. Både Mo Industripark og Alcoa Mosjøen jobber aktivt med prosjekter tilknyttet robotisering og digitalisering. Reduksjon i antall ansatte som følge av robotisering er planlagt å tas ved naturlig avgang.

Gassfeltet Aasta Hansteen er planlagt med forsyningsbase i Sandnessjøen og helikopterbase i Brønnøysund. Dette prosjektet er forsinket, men oppstart er signalisert i 2018, tross oljebremser i den norske økonomien, og forberedende aktiviteter foregår allerede. Det er tvilsomt om det åpnes for konsekvensutredning av oljefeltene utafor Lofoten og Vesterålen i nær framtid. Dette kan synes enda lenger unna enn tidligere ettersom alle seks kommuner i Lofoten høsten 2016 har sagt nei til videre utredning. De ønsker i stedet satsing på andre næringer som fiskeri, reiseliv og fornybar energi. Nedgangen i oljerelatert industri har ikke påvirket sysselsettingsutviklingen i Nordland i vesentlig grad ettersom næringslivet på fastlandet har i liten grad vært eksponert mot olje- og gassnæringa. For å opprettholde veksten må det kompenseres med høyere investeringer og fortsatt vekst i eksporten. Investeringsveksten har vært sterk og forventes ytterligere stigning i 2017.

Elektrisitet, vann og renovasjon

Ca en tiendedel av landets vannkraft produseres i Nordland og ca en tredjedel av den eksporteres. Sol, vind og vann vil være avgjørende for at verden skal nå sine klimamål, og Nordland har et stort uutnyttet potensiale i de to sistnevnte ressursene og det ligger muligheter for Nordland til å benytte mer kraft til egne industriformål. Det fordrer at det må legges til rette for oppbygging av mer industri i landsdelen. Vindkraft er i liten grad tatt i bruk i Nordland, men høsten 2016 er det gitt konsesjon til bygging av vindkraftverk på Øyfjellet i Mosjøen. Oppstart er ikke beregnet for i 2021, men mye forarbeid og stor arbeidsinnsats skal til i årene før oppstart. I Sørfjord i Tysfjord kommune skal Nordkraft starte bygging av vindmøllepark i 2017. Næringene er, når det gjelder sysselsetting, i liten grad påvirket av konjunkturelle endringer. I Bedriftsundersøkelsen for 2016 meldte bedriftene om en liten mangel av arbeidskraft i disse næringene. Vi forventer lite utvikling i sysselsettingen innen dette næringsområdet slik vi har sett de siste årene.

Bygge- og anleggsvirksomhet

Arbeidsmarkedet er svært godt og rentenivået forventes å være lavt også i 2017. I bedriftsundersøkelsen for 2016 er dette den sektoren i Nordland som har størst problemer med å rekruttere arbeidskraft etter helse og omsorg. Mangelen oppgis å være 350 personer.

Omfattende utbyggingsprosjekter innen infrastruktur samt offentlige bygg er realisert i 2016. Det samme gjelder private prosjekter innen blant annet hotell- og kjøpesentervirksomhet. Planene for 2017 er ikke mindre. Det skal bygges veier, tunneler, kraftanlegg, kaier, næringsbygg, boligblokker, kjøpesentra, hoteller og hytter. I tillegg kommer omfattende vedlikeholds- og renoveringsprosjekter både i offentlig og privat sektor. I perioden fram mot 2022 er det planlagt investeringer i Nordland for 163 milliarder kroner. Tallene for ordrereserver viser høyere vekst enn i landet for øvrig. Boligbygging forventes å øke også neste år. Den høye investeringsveksten i byggebransjen drives delvis av økningen i boligpriser. Prognoser fra Norsk Eiendomsmeglerforbund anslår en prisvekst i Nordland på 21 % i perioden 2016 – 2018. Anleggsvirksomheten med store veiutbyggingsprosjekt og energianlegg forventes også å øke. Av store anleggsprosjekter kan nevnes utbedringer av E6 gjennom hele fylket, Hålogalandsveien mellom Narvik og Sortland, bypakke Bodø og dobbeltspor på Ofotbanen. Noen av prosjektene er pågående, noen har oppstart 1. kvartal 2017, mens andre ikke foreløpig ikke har konkret oppstartdato. I følge Byggentreprenørens landsforbunds prognoser for 2016 ender investeringsveksten innen bygg og anlegg i Nord-Norge på 17,9 % mot et landsgjennomsnitt på 4,2. Prognosene for 2017 forutser en ytterligere vekst. Entreprenørene merker økende konkurranse fra andre deler av

landet samt at innslaget av utenlandsk arbeidskraft er stort. Dette fører til sterkt prispress i næringa.

Det er derfor grunn til å tro at sysselsettinga innenfor bygg- og anlegg også til neste år vil øke. Utfordringene vil imidlertid være mangel på faglært arbeidskraft på fagarbeidernivå. Ingeniørmangelen som har preget næringa vil neppe bli like stor framover dersom mobiliteten blant ledige ingeniører økes og man lykkes med å tilføre kompetanse for å omskolere ingeniører fra oljerelatert næring til blant annet bygg- og anleggssektoren.

Varehandel, reparasjon av motorvogner

Det er omlag 13 526 sysselsatte innenfor næringen. Et lavt rentenivå har gitt god omsetningsvekst innen flere varegrupper. Den nord-norske økonomien opplever større optimisme enn landet for øvrig og har hatt et stabilt godt arbeidsmarked. Flere nye, store kjøpesentre er åpnet i 2016, og også i 2017 er det planlagt utvidelse innen varehandel med blant annet Sjøsidens senter i Mosjøen og Clas Olson og Biltema i Lofoten.

Selv med en beskjeden lønnsvekst tror vi at forbrukerne i fylket i liten grad vil la seg påvirke av situasjonen i landet for øvrig, dersom arbeidsledigheten i Nordland fortsatt holder seg lav og folk flest føler trygghet for jobbene sine. Vi forventer fortsatt vekst i konsum, men økende bevissthet rundt klimautfordringer og overdrevent forbruk vil medføre svakere vekst enn tidligere. Til tross for stadige omsetningsrekorder, går sysselsettinga i varehandelen betydelig ned. Dette kan skyldes at mange nisjebutikker legges ned, og at konkurransen fra økende internetthandel også kan virke negativt inn.

I løpet av 2016 har vi bilverkstedene på landsbasis og også i Nordland merket økende problemer med rekruttering av faglærte bilmekanikere. Denne trenden vil mest sannsynlig vedvare i 2017.

Overnattings- og serveringsvirksomhet

2016 har vært et svært godt år for hele reiselivet i Nord-Norge og i Nordland. For vintersesongen 2016 var det i Nord-Norge 15-20 % flere overnattinger enn i 2015. Dette utgjøres i all hovedsak av utenlandske turister som har fått øynene opp for eksotiske opplevelser i den nordlige landsdelen vinterstid. Næringa er i ferd med å få uttelling for arbeidet som er nedlagt i å utvikle og markedsføre tilbud i vintersesongen som tradisjonelt har vært lavsesong. Dette er en tendens vi har sett de siste årene, og 2016 har forsterket denne.

Også sommermånedene har hatt betydelig vekst. Reiselivsaktører i Lofoten har rapportert om 20 % økning i antallet turister sommeren 2016. Det er bygget mange nye hoteller i Nordland de siste par årene som har vært i stand til å ta imot den økende turiststrømmen. For noen av de mest populære destinasjonene er det imidlertid mer et spørsmål om kapasitet på fasiliteter som toaletter, veier og ferger og ikke minst slitasje på naturen som kan sette en grense for hvor mange turister man kan ta imot uten at det offentlige griper inn og tar et større ansvar.

Utenlandsk etterspørsel etter turistopplevelser i Norge er svært valutasensitiv. Så lenge kronekursen er lav, vil reiselivet framstå som attraktivt og rimelig. Dersom kronekursen styrker seg noe neste år, vil det raskt kunne føre til endringer i reisevaner der det ikke er foretatt forhåndsbestillinger. Noe som kan oppveie en viss økning i valutakursen, er imidlertid at Norge framstår som et trygt land å reise til i ei tid med stor usikkerhet og terrortrusler. Vi tror derfor veksten i reiselivsnæringa i Nordland vil fortsette også til neste år.

Transport og lagring

Siden vi antar at det vil være en fortsatt høy sysselsetting innenfor bygg- og anleggsnæringen og innen reiseliv, forventer vi at sysselsettingen også innen transport

vil holde seg på samme nivå som i fjor. Dette er en næring som i stor grad påvirkes av aktiviteten i bygg- og anleggsnæringen.

Helse, sosial og offentlig og privat tjenesteyting

40 % av de sysselsatte (45 480 personer) i Nordland befinner seg i offentlig sektor. Det har vært vekst i kompetansearbeidsplasser, spesielt innen helse og omsorg. Dette inkluderer alle kommunale, fylkeskommunale, statlige tjenesteprodusenter og offentlig eide foretak og omfatter hele vårt helse-, omsorgs-, forvaltnings- og utdanningssystem.

Vi ser at bedriftsundersøkelsen i 2016 bekrefter den store etterspørselen etter arbeidskraft innenfor helsesektoren. Det rapporteres om en mangel på 950 personer innen helse- og sosialtjenester. Den største gruppa utgjøres av sykepleiere der mangelen er 375. Fra hele fylket rapporteres det om store utfordringer knyttet til å få tak i kvalifisert helsepersonell, spesielt innafor den kommunale helseomsorgen. Sykepleiere utgjør den største knapphetsfaktoren. Dette er et problem Nordland deler med landet for øvrig. Denne utfordringa vil bli større og vedvare, noe som blant annet skyldes demografiske utviklingstrekk og at en fjerdedel av de som i dag jobber innen helsevesenet er over 55 år. På grunn av problemene med å få tak i sykepleiere til ubesatte stillinger i kommunehelsetjenesten, benytter mange Nordlandskommuner seg av bemannings- og vikarbyrå. For små kommuner med dårlig økonomi, legger disse utgiftene bånd på store ressurser. Ca 45 millioner kroner var prisen de 21 Nordlandskommunene som rapporterte om vikarbruk via byrå i 2015 måtte betale for innleie, ifølge tall hentet fra tidsskriftet Sykepleien nr. 5/2016. Det er store variasjoner mellom kommunene og flertallet av kommunene har ikke rapportert. På kort sikt vil rekruttering fra utlandet og andre måter å organisere arbeidet på i form av flere faste og fulle stillinger samt utprøving av nye turnusordninger bidra til å dekke inn noe av behovet.

Mens store deler av det private næringslivet opplever «all time high» i Nordland, er det stadig flere virksomheter innen offentlig sektor som har økonomiske utfordringer og åtte Nordlandskommuner som pr. desember 2016 er på ROBEK-lista. To kommuner kom høsten 2016 ut av lista. Dermed knytter det seg usikkerhet til om det blir rekruttert etter behov eller om flere stillinger blir holdt vakant.

4. Tilbud av arbeidskraft

4.1 Prognose på utviklingen i arbeidsstyrken

Befolkningen i yrkesaktiv alder i Nordland økte med 386 personer fra 2015 til 2016 (1. januar). SSB sine framskrivinger anslår en fortsatt (svak) befolkningsvekst i Nordland med 549 flere personer fra 2016 til 2017. Med utgangspunkt i dette og yrkesfrekvensen i 2015 ser vi i tabell 4.1 nærmere på forventet arbeidsstyrke i 2017.

Det forventes en svak økning i arbeidsstyrken på anslagsvis 379 personer fra 2015 til 2017. Befolkningsøkningen bygger på SSB-framskrivingen fra 2014, basert på alternativ middels vekst. Ved å dividere arbeidsstyrken i den aktuelle aldersgruppen med befolkningen i samme gruppe, kommer vi fram til yrkesfrekvensen for den aktuelle aldersgruppe. Yrkesfrekvensen blir da et uttrykk for hvor stor andel av befolkningen som deltar på arbeidsmarkedet og dermed er med i arbeidsstyrken. Tabellen viser at yrkesfrekvensen, og dermed også yrkesdeltagelsen varierer ganske mye mellom aldersgruppene. Det er naturlig nok blant de yngste og eldste aldersgruppene at yrkesfrekvensen er lavest, mens vi har høyest yrkesdeltakelse blant de mellom 30 og 50 år.

Tabell 4.1 Prognose på arbeidsstyrke 2017 med konstante yrkesfrekvenser

Alder	2015			2017		
	Befolkning 1.1.2016	Arb.styrke 2015	Yrkes- frekvens 2015	Framskrevet befolkning 2017	Framskrevet arbeidsstyrke 2017 med gitt yrkesfrekvens 2015	Forventet endring i arbeidsstyrke 2017-2015
15-19 år	16 139	6 901	42,8 %	15 680	6 705	-196
20-24 år	16 073	12 078	75,1 %	16 085	12 087	9
25-29 år	14 678	11 845	80,7 %	15 072	12 163	318
30-39 år	26 720	23 341	87,4 %	27 107	23 679	338
40-49 år	32 972	29 583	89,7 %	32 189	28 880	-703
50-59 år	32 764	27 073	82,6 %	32 805	27 107	34
60-74 år	41 781	14 308	34,2 %	42 738	14 636	328
Sum	181 127	125 130	69,1 %	181 676	125 509	379

Det innenlandske flyttemønsteret i Nordland er relativt konstant. Nettoutflyttingen (utflytting minus innflytting) fra fylket har ligget på mellom 1 000 og 2 000 de siste ti årene. I 2015 var nettoinnflyttingen til Nordland på -1 962 personer, mot -1 328 året før. Innad i fylket ser vi imidlertid en del variasjoner. De fire kommunene i Nordland med høyest nettoutflytting i 2015 var Narvik (-246 personer), Bodø (-194 personer), Alstahaug (-175 personer) og Rana (-157). I andre enden av skalaen finner vi Steigen (+25 personer), Vega (+17 personer) og Sørfold (+16 personer).

Av de som flytter ut av fylket er det flest unge mellom 20(-29) og 40 år. Denne aldersgruppen hadde over flere år en andel på over 70 prosent av total nettoutflytting fra Nordland, men det har vært en nedadgående trend de siste årene. I 2013 var andelen på 84 prosent, i 2014 74 prosent, mens det i 2015 gikk ytterligere ned til 65 %. Nedgangen kan i noen grad skyldes at flere kvinner har tatt utdanning innenfor helsefag i Nordland og jobber nå i helsesektoren.

Ser vi flyttingen til og fra Nordland inkludert flyttinger til og fra utlandet er det samlet skjedd en endring i løpet av de siste ti årene, se tabell 4.2. Flytting til Nordland fra utlandet har bidratt til at fylket har gått fra en nettoutflytting på 524 i 2004, til en nettoinnflytting til fylket på over 1200 i 2012 og 2013. De siste par årene har det vært en stor nedgang i nettoinnflyttingen, og i 2015 var det nede i 92. Uten det store antallet innflyttinger fra utlandet ville det vært stor nettoutflytting fra Nordland.

Tabell 4.2 Innenlandske flyttinger og flyttinger fra og til utlandet, unntatt flyttinger innad i fylket

Nettolyttinger	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
18 Nordland	-524	-774	-1012	-596	195	524	807	814	1221	1215	634	92

Tabell 4.3 Alle flyttinger, Nordland 2015

2015								
Innflyttinger			Utflyttinger			Nettoinnflytting		
Alle flyttinger	Fra utlandet	Innenlandske	Alle flyttinger	Til utlandet	Innenlandske	Alle flyttinger	Fra utlandet	Innenlandske
7 466	3 075	4 391	7 374	839	6 535	92	2 236	-1 962

Nordland ligger fremdeles langt under gjennomsnittet på landsbasis når det gjelder andel innvandrere av den totale befolkningen. I Nordland utgjør innvandrerne 8,2 % av

befolkninga, mens prosentandelen for Norge er 13,4 i 2016 (tall fra IMDI). Bare 31 % av innvandrere utgjøres av flyktninger og deres familieinnvandrede. Bosatte flyktninger år pr. innbygger i Nordland utgjør 3,5 promille (2015).

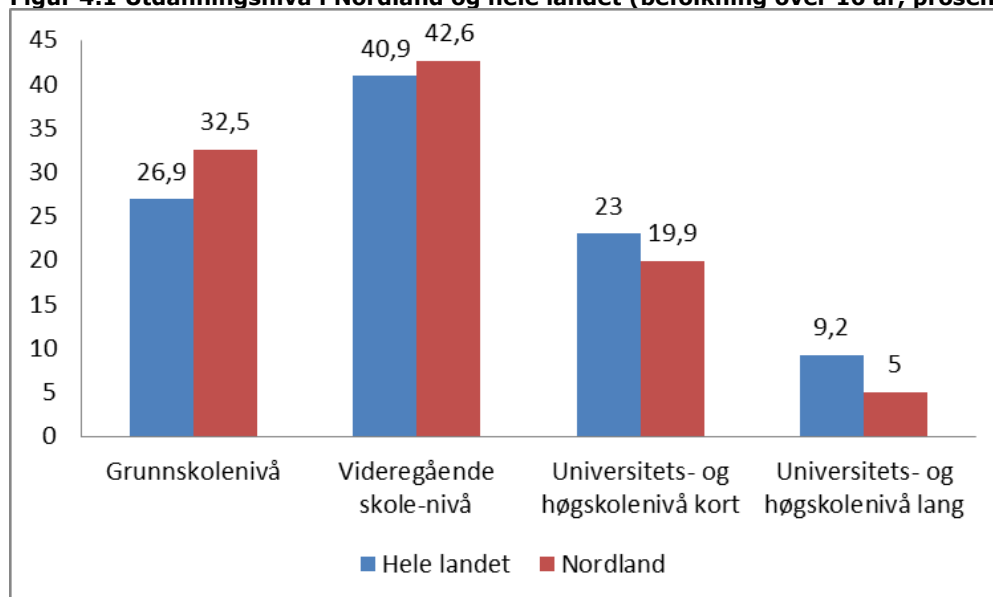
Utdanningsnivået til befolkningen er med på å påvirke yrkesfrekvensene. Ettersom det i Nordland er lavere yrkesfrekvens enn i landet for øvrig er det interessant å se på utdanningsnivået. Det har i noen år vært en økning på utdanningsnivået i fylket, særlig gjelder det de som har universitets- og høgskoleutdanning på både lavere og høyere nivå. I tabell 4.3 kan vi se at det er en liten økning også fra 2014 til 2015.

Tabell 4.3 Befolkning i Nordland over 16 år (prosent) etter utdanning, 2014, 2015 og differanse

	2014	2015	Differanse
Grunnskolenivå	33	32,5	-0,5
Videregående skole-nivå	42,8	42,6	-0,2
Universitets- og høgskolenivå kort	19,6	19,9	0,3
Universitets- og høgskolenivå lang	4,7	5	0,3

Her ser vi at det er en større andel av befolkningen over 16 år som har fullført videregående skole, samt universitets- og høgskoleutdanning, både av kort varighet (t.o.m. 4 år) og lang varighet (over 4 år). Det økte utdanningsnivået vil gi en høyere utdannet arbeidsstyrke og dermed en høyere yrkesfrekvens på lengre sikt. Dette er en utvikling vi forventer vil fortsette også i 2017.

Figur 4.1 Utdanningsnivå i Nordland og hele landet (befolkning over 16 år, prosent) 2015

Figur 4.1 viser at Nordland har et lavere utdanningsnivå enn landet som helhet med en større andel av befolkningen som har grunnskole og videregående skole som høyeste utdanning. Dette kan også være med å forklare hvorfor Nordland har lavere sysselsettingsprosent.

Endringer i nivået på arbeidsmarkedstiltakene er med på å forklare fleksibiliteten i arbeidsstyrken. Antall arbeidssøkere på tiltak har vært rundt 636 i gjennomsnitt per måned i 2016 (per november). Dette er godt over fjorårets nivå, da det var 552 personer registrert som arbeidssøkere på tiltak i gjennomsnitt. I 2016 var Nordland tildelt 645 tiltaksplasser i snitt per måned for ordinære arbeidssøkere på tiltak, mens det for 2017

er en foreløpig tildeling på 616 tiltaksplasser per måned. En økning i tiltaksnivået vil kunne bidra til økte yrkesfrekvenser, og at flere personer integreres i arbeidsmarkedet.

4.2 Rekruttering av arbeidskraft fra utlandet

Nordland hadde ved utgangen av tredje kvartal 2016 ei befolkning på 242 610. Så langt i 2016 har befolkninga i fylket økt med 704 personer. Uten innvandring ville Nordland også i 2016 hatt en befolkningsnedgang, og flertallet av kommunene ville hatt negativ befolkningsutvikling. Det stadig økende antallet arbeidsinnvandrerne, der personer fra Polen, Litauen og Sverige utgjør de tre største nasjonalitetene, sammenfaller med et stadig økende behov for tilførsel av kvalifisert arbeidskraft til et næringsliv i vekst.

Behovet for kompetent arbeidskraft gjør seg gjeldende i de fleste bransjer, og den største utfordringen for nordnorsk næringsliv framover blir å få tak i kvalifisert arbeidskraft. Når det gjelder å dekke dette behovet med arbeidskraft fra utlandet uten først å gå veien om norskopplæring, er det særlig reiselivsbransjen som utmerker seg. Innenfor hotell/reiseliv er mange bedrifter etter hvert villige til å ansette godt kvalifiserte kokker med engelskkunnskaper. Det er imidlertid ingen land som har et betydelig overskudd på denne type arbeidskraft. Mange innenfor denne bransjen er imidlertid sesongansatte og er tilsynelatende mer mobile enn mange andre yrkesgrupper. Derfor vil det fortsatt være muligheter til å rekruttere utenlandsk arbeidskraft til denne sektoren, særlig for kortere perioder/sesong. Bygg og anlegg ser også ut til i stadig større grad å være fornøyd med engelsk som arbeidsspråk.

Det er mangel på helsepersonell i Nordland, både sykepleiere, leger til spesialisthelsetjenesten, bioingeniører og farmasøyter. Tilgangen på denne typen arbeidskraft fra andre land har avtatt, blant annet på grunn av konkurransen fra andre land i samme situasjon som Norge. Imidlertid er det fremdeles et visst overskudd blant annet i Spania, Portugal, Hellas og Italia. Tilgangen skyldes for det meste oppsigelser innen offentlig helsevesen i disse landene på grunn av svak økonomi og svekkede arbeidsbetingelser for de som har et arbeidsforhold. Utfordringene er språkbarrieren og mangel på systemisert norskopplæring i offentlig regi. Tilgangen på denne type arbeidskraft framover vil være avhengig av den økonomiske utviklinga i de landene som har vært hardest rammet av nedgangstider samt i hvor stor grad markedet blir støvsugd av andre utenlandske aktører. Bygg- og anleggsbransjen i Nordland sliter med å få tak i faglært arbeidskraft, og med store byggeprosjekter planlagt for 2017 vil ikke denne utfordringa bli mindre. Også innafor denne kategorien har tilgangen fra utlandet avtatt. Tilgangen fra Sverige er tilnærmet tørket ut, og også fra andre land som vi tidligere har rekruttert fra innen denne sektoren som Polen, Litauen og Estland, er tilgangen mindre enn før. Denne utfordringa vil mest sannsynlig forsterke seg i 2017 ettersom arbeidsledigheten i Europa er på vei nedover. Ikke siden februar 2009 har det vært målt lavere ledighet innen EU, og i løpet av siste år er ledigheten gått ned med 1,6 millioner. Tyskland er nå nede i en ledighet på 4,1 %, nest lavest i EU bare slått av Tsjekkia med 4,0 %. Polen har hatt den raskest voksende økonomien i EU de siste årene og har derfor fallende ledighet og økt sysselsetting. Ledigheten i PIGS-landene (Portugal, Italia, Hellas og Spania) som har vært hardest rammet av den økonomiske krisa har også begynt å gå noe ned selv om ledigheten fremdeles er svært høy med for eksempel 19,3 % i Spania og 23,2 % i Hellas. De fleste økonomiene i EU/EØS ser ut til å ha kommet over det verste og opplever ei forsiktig positiv utvikling.

Den gjennomsnittlige arbeidsledigheten i hele EU/EØS-området er nå 8,6 %, ca. 20.8 millioner (september 2016) og har gått ned med 1,6 millioner siste året. 24 av EU's medlemsland har opplevd nedgang i ledigheten siste år (fra september 2015 til september 2016) Ungdomsledigheten har gått ned med 425.000 siste året, men det er fremdeles 4,1 millioner ledige under 25 år i EU/EØS-området. EU-kommisjonen melder i sine økonomiske utsikter for 2017 at de forventer en ytterligere nedgang i ledigheten til 8,3 % i 2017.

Den økonomiske veksten i Europa er forventet å fortsette i et moderat tempo. EU-kommisjonen forventer at EU totalt ender opp med en vekst i BNP på 1,8 i 2016 og 1,6 % i 2017. Det er imidlertid mange usikkerhetsmomenter for 2017, blant annet hvordan Brexit vil slå ut, om USA's varslede proteksjonistiske politikk gjør utslag allerede i 2017 og hvordan utviklinga av EU fortsetter avhengig av de politiske valgene som skal skje i mange av EU's medlemsstater i løpet av kommende år.

I 2015 rekrutterte bedrifter i Nordland 152 personer fra utlandet via NAV EURES. Pr. september 2016 er antallet rekrutterte fra EU/EØS 101. Innen årets utgang vil vi sannsynlig ligge betydelig under nivået fra fjor.

I 2017 er det stor usikkerhet med tanke på hva utviklinga i Europa vil bety for rekrutteringsmuligheter til Norge og Nordland. At det nå går bedre i Polen, som er det landet Nordland har flest innvandrere fra, kan bety at innflytting derfra vil avta. Imidlertid er det allerede etablert et solid polsk innvandrernettverk her samt at lønn og arbeidsforhold i Polen ikke kan sammenlignes med det norske, og polakkene vil nok derfor fortsette å komme, men ikke i like stort antall som før. I 3. kvartal 2016 var utvandringa av polakker fra Norge høyere enn innflyttinga. 1400 dro, mens 1300 innvandret.

Et annet usikkerhetsmoment i 2017 vil bli hvor mange asylsøkere som kommer til Norge og Nordland og hvor mange av de asylsøkerne som kom til Nordland høsten 2015 vil få opphold og etter hvert melde seg på arbeidsmarkedet her. Uansett er det lite sannsynlig at dette får noen innvirkning på arbeidskraftbehovet i Nordland det neste året. Måltrettet rekruttering fra utlandet vil derfor fortsatt være aktuelt. Den arbeidskrafta som næringsliv og institusjoner i Nordland trenger, finnes fremdeles tilgjengelig i EU dersom språkutfordringene kan overvinnnes. Rekrutteringspotensialet fra EU de nærmeste årene vil avhenge av flere faktorer som blant annet forbedringstakten i EU-landene, lønnsforskjeller mellom Norge og Øst-Europa og hvordan eldrebølgen blir møtt i de enkelte land, da mangelen på helsepersonell, og da spesielt sykepleiere allerede gjør seg gjeldende i mange europeiske land. Hvis økonomien bedrer seg i Europa, vil konkurransen om arbeidskrafta hardne til. Hvor konkurransedyktig Nordland da vil være, kan man bare spekulere i.

5. Tilpasningen på arbeidsmarkedet

En relativt stor andel av befolkningen i yrkesaktiv alder i Nordland deltar ikke i arbeidslivet. I Nordland har antall uføretrygdde ligget relativt stabilt de senere årene. Omfanget er pr. utgangen av september 2016 på 18 900 personer som mottar uførepensjon i Nordland (11,6 % av yrkesbefolkningen).

I Nordland mottar 7 169 personer AAP (pr november 2016). Dette tilsvarer 4,7 % av befolkningen, og er en nedgang på 136 personer fra samme måned året før.

Det er ikke publisert statistikk på legemeldt sykefravær for 2016. Legemeldt sykefravær per 4. kvartal 2014 var i Nordland på 6,2 %, som var samme nivå som året før. Sykefraværet for hele landet var 5,4 % samme periode.

I NAVs bedriftsundersøkelse for 2016 ser vi en stabil etterspørsel etter kvalifisert arbeidskraft. Størst etterspørsel er det etter helse- og omsorgsarbeidere, praktiske fag innen bygg og anlegg, ingeniører samt yrker innen eiendomsdrift/tjenesteyting.

Bedriftsundersøkelsen 2016 viser at 20 prosent av bedriftene forventer en økning i sysselsettingen i egen bedrift kommende år, en oppgang på fem prosentpoeng sammenlignet med året før. Hovedkonklusjonen i Bedriftsundersøkelsen er at bedriftene i Nordland kunne ha ansatt 2 850 flere arbeidstakere i dag om de hadde hatt tilgang på

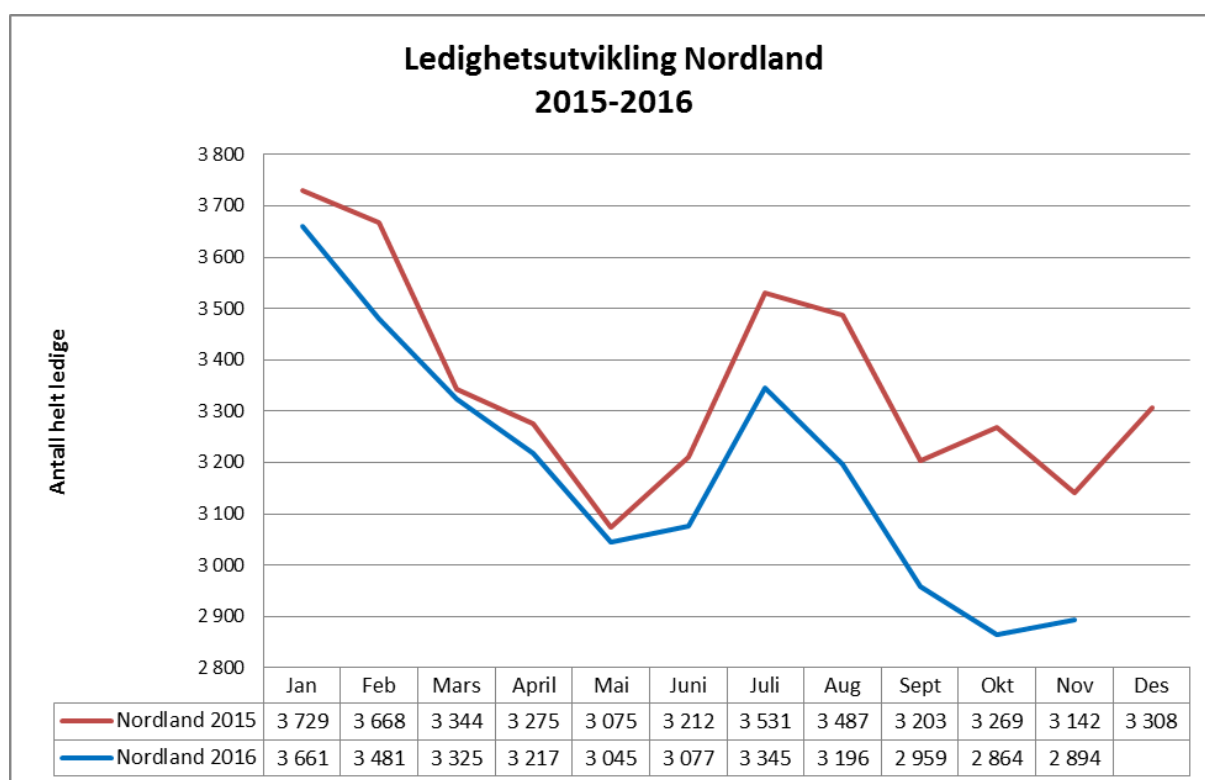
søkere med rett kompetanse. På grunn av at Nordland har et lavere utdanningsnivå enn resten av landet må kompetansebedrifter i fylket ofte rekruttere arbeidskraft fra andre regioner.

Med summen av uføre og sykmeldte (antar relativt stabil andel) inkludert mottakere av arbeidsavklaringspenger og andre ytelser er det i Nordland over 30 000 personer (>20 %) i arbeidsdyktig alder som står utenfor arbeidslivet. Det er ikke realistisk å tro at alle disse kan få en tilknytning til arbeidslivet. Mange av disse er ikke tilgjengelig for arbeidsmarkedet, men det ligger et stort potensial i å få utnyttet en så stor del av denne reserven som mulig. En av NAVs store oppgaver framover vil være å bistå slik at flest mulig kan komme i arbeid.

6. Prognose over registrert ledighet

6.1 Tilbakeblikk på 2016 – noen argumenter for 2017

Arbeidsledigheten for 2016 ser ut til å bli i gjennomsnitt 3 176. Dette er 170 personer lavere pr måned enn gjennomsnittsledigheten for 2015, altså en betydelig nedgang.

Figur 6.1 Utvikling helt ledige i Nordland 2015-2016

Figur 6.1 viser utviklingen for helt ledige i perioden januar 2015 til og med november 2016. Vi ser at ledigheten for alle måneder i 2016 har vært lavere enn i 2015.

I tabell 6.1 er det en prognose for beregnet ledighetsutvikling neste år. Ledighetsutviklingen er beregnet på bakgrunn av forventningene om utvikling av arbeidsstyrken og sysselsettingsfrekvensene samt utviklingen i de makroøkonomiske størrelsene som påvirker sysselsetting og næringsutvikling generelt.

Argumenter som trekker i retning av at ledigheten vil holde seg stabil i 2017:

Totalt sett vil NAV Nordland antyde en liten nedgang i ledigheten neste år til ca. 3020 helt ledige i gjennomsnitt pr måned. Dette tilsvarer en ledighetsprosent på 2,4 % i gjennomsnitt pr måned. Prognose for 2017 er uttrykt i månedsvise tall i tabell 6.1.

- Antall sysselsatte vil øke litt mer enn arbeidsstyrken. Dette vil isolert sett føre til en noe lavere ledighetsrate.
- Vi har et kompetansebehov i Nordland som har holdt sysselsettingen nede. Bedriftsundersøkelsen for 2016 viser at bedriftene i Nordland kunne ansatt 2 850 flere personer dersom de hadde hatt tilgang til personer med rett kompetanse. På grunn av noe høyere ledighet i andre fylker og økt fokus på mobilitet er det sannsynlig at bedrifter i Nordland kan ha lettere tilgang på nødvendig kompetanse i 2017, og sysselsettingen vil kunne øke noe.
- Eurosonen og våre viktigste handelspartnere er ute av resesjonen og har også i 2016 opplevd økonomisk vekst. Isolert sett kan dette tilsi økt etterspørsel etter eksportvarer fra Nordland, og dermed økt produksjon og mulig økt sysselsetting. Usikkerhetsmomenter vil kunne være kronekurs, kraftpris og i hvor stor grad vi lykkes i bekjempelse av sykdom hos laks.
- Nordland har fått foreløpig tildeling på 616 tiltaksplasser i snitt pr måned for 2017. Dette er ca. 20 færre tiltaksplasser enn vi har brukt per måned i 2016. Dette vil påvirke statistikken over helt ledige i mindre grad.

Samlet ser det ut som utsiktene for Nordland er lyse for 2017. De fleste indikatorene peker mot fortsatt høy vekst neste år. Vi tror på stabilitet eller en svak økning i sysselsettingen ut fra de faktiske forholdene i Nordland isolert sett.

Tabell 6.1 Prognose for registrert ledighet i 2016

Måned	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Prognose 2017
Januar	3762	3913	3493	3724	3911	3729	3661	3300
Februar	3519	3760	3526	3712	3531	3668	3481	3200
Mars	3410	3543	3443	3565	3434	3344	3325	3100
April	3511	3457	3380	3499	3487	3275	3217	3000
Mai	3152	3198	3059	3435	3337	3075	3045	2900
Juni	3216	3245	3230	3431	3395	3212	3077	2950
Juli	3491	3606	3609	3781	3692	3531	3345	3200
August	3665	3654	3427	3722	3672	3487	3196	3000
September	3279	3335	3060	3562	3305	3203	2959	2900
Oktober	3171	3278	2960	3338	3275	3269	2864	2850
November	3210	3071	3024	3330	3096	3142	2894	2850
Desember	3248	3212	3081	3522	3212	3308	3050*	3000
Gj.snitt	3386	3439	3274	3552	3446	3354	3176	3021

* = prognostisert utvikling